

протидії зовнішнім загрозам. Податкова система нового зразка має стати інструментом відновлення економіки, підвищення довіри громадян і забезпечення довгострокового розвитку країни.

Перелік використаних джерел:

1. Огренич Ю., Сопіна А. Особливості функціонування податкових систем країн ЄС і України та шляхи їх реформування. *«Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка»*. 2021. вип. 9. С. 7-16.
2. Стащук О., Маслов Р. Податкова система України та країн Європейського Союзу: порівняльний аспект. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 3, 39. 2024. С. 65–72.

УДК 658.14

Черкашин Інна

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

Науковий керівник: Крамар Ірина

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах воєнного стану підприємства стикаються з численними викликами, що загрожують їхній фінансовій стабільності та виживанню. Зовнішні та внутрішні фактори, такі як руйнування інфраструктури, порушення ланцюгів постачання, зменшення платоспроможного попиту, а також зміни у регуляторному середовищі, створюють серйозні загрози для нормального функціонування бізнесу. Неефективне фінансове планування, нестача резервного капіталу та обмежений доступ до фінансування посилюють ризики, що потребують негайного впровадження антикризового фінансового управління.

Антикризове фінансове управління в умовах воєнного стану є ключовою складовою загальної системи управління підприємством. Його головною метою є своєчасне діагностування фінансових загроз, розробка адаптивних стратегій та впровадження заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків та збереження платоспроможності компанії [1].

У сучасних умовах фінанси підприємств в Україні стикаються з рядом глибоких системних проблем, зумовлених як довготривалими структурними дисбалансами в економіці, так і зовнішніми шоками. До ключових загальних викликів належать нестабільність податкового законодавства, обмежений доступ до довгострокового фінансування, високий рівень тінізації економіки, а також недостатня інвестиційна привабливість. В умовах повномасштабної війни ці проблеми загострюються: підприємства змушені адаптуватися до втрати ринків збуту, логістичних порушень, зниження платоспроможного попиту та фізичного руйнування активів. Додатковим тиском є вимушене скорочення виробництва, зростання ризиків неплатоспроможності, обмежений доступ до кредитних ресурсів та необхідність оперативного антикризового планування за умов високої невизначеності. Усе це потребує гнучкого підходу до управління фінансами підприємств у воєнний період.

На нашу думку, ключовим інструментом антикризового фінансового управління в умовах воєнного часу є цифровізація фінансових операцій, впровадження сучасних технологій прогнозування та автоматизації. Ці підходи дають змогу мінімізувати втрати, оперативно відслідковувати фінансові ризики та підвищувати ефективність управління

активами. Водночас важливим чинником забезпечення стійкості бізнесу є формування внутрішніх резервних фондів, що дозволяє підприємствам зберігати ліквідність у критичних ситуаціях. Не менш значущими є короткострокові та довгострокові плани адаптації, які сприяють своєчасній реакції на зовнішні загрози, переналаштуванню виробничих процесів і підтримці загальної фінансової стабільності підприємства в умовах підвищеної невизначеності. Основними завданнями антикризового фінансового управління в умовах війни є:

- розробка стратегій, що дозволяє передбачити, запобігти та ефективно подолати фінансову кризу, забезпечуючи при цьому фінансову стабільність та можливість подальшого розвитку підприємства;

- усунення неплатоспроможності, адже незалежно від масштабу кризових явищ, ключовим етапом фінансової стабілізації є відновлення здатності підприємства виконувати поточні фінансові зобов'язання; це може бути досягнуто шляхом реструктуризації боргових зобов'язань, залучення додаткових джерел фінансування та впровадження ефективних механізмів управління грошовими потоками;

- відновлення фінансової стійкості підприємства, що передбачає не лише тимчасові заходи, як-от продаж активів чи залучення екстреного фінансування, а й усунення системних причин нестабільності задля довгострокової платоспроможності;

- довгострокова фінансова рівновага, яку можна досягти шляхом розробки сценаріїв розвитку компанії в умовах невизначеності, включаючи диверсифікацію джерел доходу, адаптацію бізнес-моделі до нових економічних реалій та інтеграцію технологій для підвищення ефективності фінансових операцій [2].

Зміна ринкової стратегії також необхідністю, оскільки війна призводить до змін у споживчих потребах. Підприємства можуть адаптувати свою продукцію чи послуги відповідно до нових викликів, наприклад, переключитися на виробництво товарів гуманітарного призначення або змінити географію збуту. Окрім цього, важливо розробляти гнучкі моделі ціноутворення та знаходити нові канали продажу, що допомагають зберегти прибутковість. Фінансова нестабільність змушує підприємства шукати альтернативні джерела фінансування. У кризових умовах особливого значення набувають державні гранти, міжнародні програми підтримки, венчурні інвестиції та краудфандинг. Деякі компанії переходять до використання криптовалют та децентралізованих фінансових інструментів, що забезпечують стабільність транзакцій в умовах обмеженого доступу до традиційних банківських послуг.

Антикризове фінансове управління підприємствами в умовах воєнного стану є складним і критично важливим процесом, що потребує оперативних рішень та адаптації до динамічних економічних умов. Для підтримки фінансової стійкості підприємства необхідно впроваджувати гнучкі фінансові стратегії, що включають оптимізацію витрат, диверсифікацію джерел доходів та інтеграцію новітніх фінансових технологій. Крім того, війна змушує підприємства переглядати свої довгострокові плани та адаптувати бізнес-моделі до нових реалій. Це може включати перехід на цифрові платформи, зміну ринкової стратегії або пошук альтернативних шляхів фінансування. Головним завданням стає збереження балансу між короткостроковими антикризовими діями та довгостроковою фінансовою стабільністю. Зрештою, ефективне антикризове управління дозволяє не лише мінімізувати негативні наслідки кризи, але й створити умови для подальшого розвитку підприємства, забезпечуючи його конкурентоспроможність у післявоєнний період.

Оскільки воєнні виклики спричиняють значні зміни в економічних умовах, підприємства змушені швидко адаптувати свої фінансові стратегії та бізнес-моделі, впроваджуючи інноваційні технології та переглядаючи фінансові структури. Отже, актуальними є подальші дослідження повинні зосереджуватися на удосконаленні механізмів антикризового управління, зокрема в аспектах цифровізації фінансів, адаптації до нестабільних ринкових умов і оцінці ефективності використання нових фінансових інструментів для забезпечення стійкості підприємств у кризових ситуаціях.

Перелік використаних джерел:

1. Іщенко, Н. А. Антикризове фінансове управління підприємством. *Тези доповідей викладачів, аспірантів та співробітників на XLVII науковій конференції 14 квітня 2016 року.*, м. Кіровоград. КНТУ, 2016. С. 120-122.

2. Борзенко В. І. Антикризове управління: навч. посібник. Нац. техн. ун-т Харків. політехн. ін-т. Харків. 2016. 232 с.